

Rut

İne kitabee otk'unin gırgın karbı haakimaaşə İzrailyne milletis xəbvalla haa'ane gahıl ıxha. Paçcahaaşile ögil İzrailil haakimaaşə xəbvalla haa'a vuxha. Haakimaaşə İzrailin millet menne milletbışike g'attivxhana'asda döv'iy vukkeka vuxha. İne kitabemee sa xizanne vuk'lelqa qadıyne karbışde hək'eecad otk'un vod.

Mane xizanee sa Rut eyhena Moavğançəna zəiyfa yixha. Mana Moav eyhena ölka İzrailis k'anecab vuxha. Moavbı İzrailybışin duşmanar vuxha. Mana Rut eyhena zəiyfa mek'vranang'a İzrailyğançəng'us adamiys hiyeek'an. Cena adamiy qik'umee, mana abayka eexva. Avaala İzrailee məxdın ədat ıxha, adamiy qiku, ayxuna zəiyfa adamiyne xıneeni (gohareeni) hee'es yikkan. Məxıd ıxha, İzrailin millet məng'ı'ne milletılqa siyk'al, İzrailyna Allahır məng'ı'na Allah eyxhe.

Kitabee nekke qiyğa məng'ı'ne nasılınbışin dobu otk'un vod. Məng'ı'na dix İzrailyne nekke qıvaats'ıyne paçcahna q'əsda dek ıxha.

Elimelex xizanıka Moavqa qarayle

¹ Haakimaaşə xəbvalla haa'ane yiğbışil İzrailil misvalybı giyğal. Mane yiğbışil Yahudayne cigabişəene Bet-Lexem şahareençəne sa adamee xhunaşşeyiy cuna q'öyre dixır alyapt'ı, sİK'inne gahısva ayk'anna Moav eyhene

ölkeeqa. ² Mane adamiyn do Elimelex, xhunaşşeyn Naomi, dixbışde sang'un Maxlon, mansang'unud Kilyon eyxhe. Manbı Yahudayne Bet-Lexem şahareençen Efratbı vuxha. Man insinar Moavqa qabı maayıb aaxvanbı.

³ Sabara gahıle Naomiyna adamiy Elimelex qek'ana, mana q'öne duxayka eexva. ⁴ Məng'ı'ne dixbışe cos Moavbışın içeer haa'a. Manbışde sang'ın do Orpa, mansang'ınud Rut eyxhe. Manbı yits'ille senmee maa'ab avxuyle qiyğa, ⁵ Maxlonur Kilyonur habat'anbı. Naomi adamiyiy dixbıdena eexva.

Naomiyiy Rut Bet-Lexemqa siviyk'al

⁶ Naomi Moavne cigabışee yeexhene gahıl, məng'ı'k'le g'iyxhen, Rəbbe Cune milletıs Cuna yugvalla haagu, manbışıs gıneyıd huvu. Mana sossaaşika Moavğançe siyk'alnava g'elil qeexhe. ⁷ Naomi cene q'öne sossaka sayk'alasva, eexvane cigeençe qığeyç'u Yahudayne cigabışeeqa yəqqı'lqa geexha. ⁸ Naomee cene sossaaşik'le eyhen:

- Qudoora, vuşda q'öyursana yedyaaşine xaaqa savk'le. Şu hapt'ıynbışisiy zas hav'uyne yugvalil-alla, hasre Rəbbe şos Cuna badal dyooxhena yugvalla haagvecen. ⁹ Hasre Rəbbe şos adamer hevlecen! Mane xizanee şoqa rəhətiyvalla vuxhecen!

Manıd uvhu, məng'ee sossaaşıs ubbabı hı'imee, sossar axtıba gyaaşu, ¹⁰ eyhen:

- De'eş, şı vaka sacıgee yiğne milletısqa vüqqəs.

¹¹ Naomeeme eyhen:

- Yızın yişşar, xaaqa savk'le. Nişisne şu zaka vüqqə? Nya'a, şos adamer vuxhesin, zas mebin dixbine vuxhes? ¹² Yızın yişşar, savk'le. Zı adamiys yı'qqəsin xhinne deş vor, q'əs qiyxha. Zı həşde uvheene, zaqa umud vob, zı g'iyna xəmdə adamiys ark'ın, vuxhne ayxu dixbı ux-asva. ¹³ Nya'a, manbı ç'ak'ı qeepxhesmee, şu adamer dena aaxvas vooxheeye? De'eş, yızın yişşar! Rəbbe zalqa xil g'ott'ulva, yızda ı'mı'r q'ap'ı quvxha. Yızın uts'ur vuşun çiled geed vod.

¹⁴ Manbı meeb maa'ab axtıba gyaaşə giviyğal. Orpa abays ubba hı'ı iyeek'anna. Rutmee, abayk at'ırq'ın eexvana. ¹⁵ Naomee Rutuk'le eyhen:

- Haane yiğne g'ayniyna xhunaşşə cene milletisqa, cene allahbışisqa siyk'al. Qeera, ğunar məng'ı'qa sayk'le.

¹⁶ Rutee eyhen:

- Zı mizel iyqimeeqqa valqa yı'q' sak'al hı'ıyee, ğu g'alərçuyee, yeeracenva. Vak'le ats'axhxhe, ğu ark'ınne cigeeqa zınar əlyhəəsda, ğu ulyorzulyne cigee zınar iləzarasda. Yiğın millet yızın millet ixhes, yiğna Allahır yızda Allah ixhes.

¹⁷ Ğu qiyk'uyne cigee zınar qiyk'asda, maayir k'eyxhasda. Qiyk'uyle ğayrı, menne karan zı vake curey'ee, hasre Rəbbe zakın he'ecen.

¹⁸ Naomılqa hitxırmee Rutus hək'eracar cekavur yı'qqəş yikkanva, məng'ee məng'ı'ke xil tsi'its'aa'ana. ¹⁹ Manbı məxüb Bet-Lexemqa hivxharasmee, sacigee avayk'ananbı. Manbı Bet-Lexemqa qabı hipxırmee, şaharın cəmə'ət q'omançe-k'anyaqqamee çiçis ı'xı'yxə. Zəiyfabışe eyhen:

- İna Naomi dişeeene?

²⁰ Naomee manbışik'le eyhen:

- Gırgın əxəne Allahee yızda ı'mı'r q'ap'ı qav'uyñcil-alla zak'le Naomiva (*ittuna*) deş, Mar-ava (*q'ap'ına*) eyhe. ²¹ Zı inençe gıyats'ı-gıyxhı qığeyç'veeyir, Rəbbe zı inyaqa q'ərar sayk'al hey'ı. Nişil-allane şu zalqa Naomiva ona'a? Rəbbe zalqa dağamiyvalla g'axuvu, Gırgın əxəng'vee zalqa yiğbı allı'ı.

²² Məxür Naomi, Moavne cigabışeençe cene sossaka Moavğançene Rutuka sacıgee yı'q'əlqa siyk'al. Manbı Bet-Lexemqa xhıt'a qıviyşalne gahıl qabı hıviyxhar.

2

Rut Boazne çolbışee işlemiş yeexhe

¹ Naomiyne adamiyqa Elimelexıqa, hək'erar sa yugna, qıvaats'ına Boaz donana xını eyxhe.

² Yiğbışde sa yiğıl Moavğançene Rutee Naomiyk'le eyhen:

- Hayeesre zı çolbışeeqa yı'qqəs. Şavne ulesqayiy zı yugra qarı, mang'uqa qihna ark'ın, mang'uke avxuna xhıt'a saa'as.

Naomee məng'ı'k'le «Yiş, hiyek'neva» eyhe.

³ Rut hark'ın çolbışde sançee, xhıt'a qıviyşalanbışde qihna ı'ğiykır avxuna xhıt'a saa'a. Məxür mana cek'le dyats'adcad, Elimelexne xınıyne Boazne çoleeqa qiyele.

⁴ Mane gahıl Boaz Bet-Lexemğançe qarı, xhıt'a qıviyşalanbışik'le eyhen:

- Hasre Rəbb şoka ixhecen!

Manbışed mang'us «Rəbbeeyib vas xayir-düə hevlecenva» alidghınıy qele. ⁵ Boazee qivişalanbışde ooqa gixhxıyng'uke qiyghanan:

– İna mek'vna zəiyfa şavunbışdane?

⁶ Mane insanee eyhen:

– İna mek'vna zəiyfa Moavğançe vor. Mana Moavğançe inyaqa Naomiyka sacigee qarı. ⁷ Məng'ee zak'le uvhuyn: «Hucoone ixhes, zı hiyeesre xhıt'a qivişalanbışıqa qihna i'ğiykır avxuna xhıt'a saa'as». Mana çoleeqa miç'eer arına vor, həşdilqameeyir ark'ın deş. Mana vüxənyak avurur sık'inna gahna giy'ır.

⁸ Boazee Rutuk'le eyhen:

– Yiş, zal k'ırı alixhxhe! Avxuna xhıt'a saa'asva inençe menne çoleeqa imeek'an. İnyaa yizde g'ulluxçiy içeeşika eexve. ⁹ İleeke, yizde g'ulluxçiy içeeşe nyaabiy xhıt'a qivişal, man-bışıqa qihna i'ğiykre. Zı yizde işçeeşik'le vak sumoot'ava uvhu. Vas mısaiyiy xhyan ikkiykın, hark'ın yizde işçeeşee gyatsts'i'iyne parçbışeençe ulyoqe.

¹⁰ Rut mang'us ç'iyelqamee k'yorzul eyhen:

– Nya'a, zı vasqa yugra qarı? Nya'a, ğu zaka menne cigeençe qarıyng'uka yugra eyxhe?

¹¹ Boazee məng'ı's inəxdın alidghınıy qele:

– Adamiy qik'uyle qiyğa, ğu abaynemee hı'iyın gırgın kar zak'le g'ayxhiyn. Ğu dek, yed, yiğna vatan g'alepçı, vak'le mankilqamee dyats'anecad

milletne k'anyaqa qarı. ¹² Hasre vas mane işil-allan Rəbbe helecen! Ğu xılık avqa dyuguliyxhesva qariyne Rəbbe, İzrailyne Allahee vas geed mukaafat helecen!

¹³ Rutee eyhen:

- Xərna, zı şadra vor, zı yiğne ulen ayqıva. Ğu zas yik'bı huvu. Zı yiğne g'ulluxçiy içeeşına deyxheeyir, ğu zaka manbışıka xhinne yugra yuşan hı'ı.

¹⁴ Yı'q'ı'hı'n kar otxhanmee, Boazee məng'ı'k'le eyhen:

- İnyaqa qeera, ğunad gıney şakasana bak-mazeeqa k'yoq'u oxhne.

Rut qarı qiviyşalanbışde k'ane giy'ırmee, Boazee məng'ı's qootsuna xhıt'a hoole. Rut opxhun eets'entar, hexxabab aaxvana. ¹⁵ Mana meer k'yapk'ınna xhıt'a saa'asva oza qiyxhamee, Boazee cune nukaraaşik'le eyhen:

- Məng'ee ark'ın bafabışde yıq'neençeb saa'axhee, məng'ı'k'le cuvab immeyhe.

¹⁶ Qiviyşalang'ab məng'ı'sva bafabışeençe q'asdın gıt'ybı dağe'e, hasre se'ecen. Məng'ı'k'le vüççud immeyhe.

¹⁷ Məxüb Rutee exhalılqamee çolee gıt'y saa'a. Sav'una gıt'y gyootumee, məng'ı's sa xəbna ç'emç'e xhıt'ayna vooxhe. ¹⁸ Qiyğab məng'ee mana alyapt'ı, şahareeqa qiyele. Abayk'led məng'ee nimee geeb xhıt'ayiy sav'uva g'ecen. Rutee yicee yı'q'ı'hin kar otxhanang'a, hexxada axuyn qığavhu abays hele.

¹⁹ Abee məng'ı'ke qiyghanan:

- G'iyna ğu gıt'y nençene sav'u? Nyaane işlemiş yixha? Hasre yiğna hav'une insanıs xayir-düə vuxhecen!

Şavusneyiy yic işlemiş yixhava, Rutee abays yuşan hı'ı, eyhen:

- G'iyna zı işlemiş yixhane adamiyn do Boaziy.

²⁰ Naomee sossak'le eyhen:

- Hasre Rəbbe, üç'übınbışıkeyiy hapt'ıynbışıke cuna badal dyooxhena yugvalla qıvdiykkanne Boazıs xayir-düə hevleceñ!

Naomee meed eyhen:

- Mana, ši g'attivxhan hav'iy gardanaqa gexhane xınıbışda sa vorna.

²¹ Moavğançene Rutee eyhen:

- Sayid mang'vee zak'le uvhuyn, cun qıyşalan cigabı ç'əvxhesmee, cune işçeeşika işlemiş yixhe.

²² Naomee cene sossak'le, Rutuk'le eyhen:

- Yızda yiş, mang'une g'ulluxçiy içeeşika yiğın ı'ğiykırıy yugda ixhes. Deşxhee, mering'une çolee vak'le cuvabniy eyhes.

²³ Məxür Rut xıt'ayiy suk qivişil ç'əvuvxhesmee, Boazne g'ulluxçiy içeeşika işlemeşeehe. Eexvasır mana abayka eexva.

3

Rut Boazısqa attalqa ayreele

¹ Yiğbışde sa yiğıl Rutune abee Naomee məng'ı'k'le eyhen:

- Yızda yiş, vas rəhətde ixhecenva, zı vas sa yugun ciga t'abal ha'as ikkan dışde? ² Nya'a, ğu g'ulluxçiy içeeşika işlemiş yixhana Boaz,

yişda xını eyxhe dişde? Mang'vee g'iyna exhal cune xhıt'ayke attayl vara ha'a vod. ³ Ğunar ə'yeexi'r, micagın tanalinbı ali'ı, ətirbıd qadğu maqa hiyek'ne. Mang'vee otXHun-ulyodğu ç'əvxhesmee, ğucar ğu mang'uk'le himeegva. ⁴ Mana g'alixhasva əlyhəəmee, mana nyaaryiy g'ilexhava ats'axhxhe. Qiyğar maqa ikkeyç'u, mang'une g'elybışilin kar g'ayşu maa'ar g'aliyxhe. Mang'veecad vak'le eyhesın, hucooyiy ha'as ikkanva.

⁵ Rutee «Zı ğu uvhuyn ğırgın ha'asınva» eyhe.

⁶ Mana atteeqa arı ğırgın abee uvhuyn xhinne ha'a. ⁷ Boaz yugda otXHun-ulyodğu yik' cigeeqa qadımee, g'alixhasva xhıt'ayne an-barbışde mıgıleqqa ayk'an. Rutur nıq' dena qarı, mang'une g'elybışilin kar g'ayşu, maa'ar g'ileexha. ⁸ Xəm surak Boaz muğur qıxha alytirk'ilmee, cune g'elybışee zəiyfa g'alirxhu g'eece.

⁹ Mang'vee məng'ı'k'le eyhen:

– Ğu vuşuna?

Məng'ee eyhen:

– Zı yiğna g'ulluxçiy Rut vorna. Zas vukkul hüvxəsın ciga he'e. Ğu, şı g'attivxhan hav'iy gardanaqa gexhana xını vorna.

¹⁰ Boazee eyhen:

– Yızda yiş, hasre vas Rəbbe xayir-düə hevleceñ! Ğu ina hav'una yugvalla şene ögiyinçileb yugna vob. Ğu mek'vne karnaneyiy kar deşde adameeşiqa qihna g'idıyarxhuninçil-alla. ¹¹ Yızda yiş, ğu həşdiyle qı'meeq'ən! Zı yiğnemeə vas ikkanan kar ha'asın. Yişde

şaharne gırgıne insanaaşik'le ğu hək'erar yugna zəiyfa yixhay ats'an. ¹² Zı vuşda xını ıxhay qotkun vodun, saccu şoqa zale k'anena xını vor. ¹³ G'iyna xəmdiysır inyaacar eexve. G'iyqa mane vuşde xınıys, şu g'attivxhan haa'as vukkiykınee, yugda ixhes, hasre hee'ecen. De'eş, mang'us man ha'as diykınee, Vorne Rəbbilqan k'in ixhen, man zı ha'as. Miç'erilqamee inyaa g'aliyxhe.

¹⁴ Rut miç'erilqamee mang'une g'elybışee g'ileexha. Boazee culed-alqa «Hasre şavuk'lecad atteeqa zəiyfa arıva mats'axxhecenva» uvhuva, Rut torandanang'acad, yic g'imececenva, oza qeexhe. ¹⁵ Boazee Rutuk'le eyhen:

– Valqa aletçuyne karan sa sura zasqa hele, ğunad manisa surale aqqe.

Rutee Boazee uvhuyn xhinne ha'a. Boazeeyib məng'i's xılece xıt'a kyav'u, məng'i'ne mıgalqa qoole. Mançer Boaz şahareeqa siyk'al.

¹⁶ Rut cene abaysqa Naomisqa sark'ilymee, məng'ee qiyghanan:

– Yiş, nəxüdne ıxha?

Rutee, Boazee cenemee hı'iyn gırgın kar abays yuşan hı'iyle ¹⁷ qiyğa, eyhen:

– Abaysqa xıl q'ərar simiyk'alva uvhu mang'vee zas inimeena xıt'ab huvuna.

¹⁸ Naomee Rutuk'le eyhen:

– Yiş, sık'ırıra örxe, ilyaakas ina iş nəxübiy g'ittiviyxhan. Mane insanee g'iyna mana iş, sa suralqa qığdyavhu ulyozaras deş.

4

Boazee Rut hee'e

¹ Boaz şaharne akkabışısqa qıǵeç'u, insa-nar sabıyne cıgee giy'ar. Boazee eyhena şena k'anena xını mançe i'lǵəmee, mang'vee mang'ulqa onu'u eyhen: «Zasqana sark'il, inyaa gyu'relan». Manar qarı giy'arna. ² Boazee şaharne aǵsaqqalaaşike yits'ıyre insanır qort'ul «Şunab inyaa gyuvreva» eyhe. Manbıb qabı gıviy'aranbı. ³ Boazee mane xınıyk'le eyhen:

– Moavne cigabişeençe sark'ılyne Naomee, yişda ebana eyxhene Elimelexin cıga vod massa hele. ⁴ İnyaa gyuv'uriynbişdeyiy cəmə'ətne aǵsaqqalaaşine k'ane, zı valqa g'ayxhya'an, man cıga ğu alişşes ıkkın. Ğu ilydeşşesxhee, man zak'le eyhe, zak'le ats'axxhes. Mane işee ts'erriyna ğu eyxhe, qiyǵıynar zı.

Mang'vee Boazık'le: «Zı man cıga ileşşenva» eyhe.

⁵ Boazee eyhen:

– Ğu man cıga Naomiyke ileşşemee, mang'une qık'uyne duxayna xhunaşşe Moavǵançena Rutor hee'es yıkkın. Qiyǵa şos dix ıxhaynǵ'a, man cıga qık'uyng'une xızanı axvecenva.

⁶ Xınee eyhen:

– Məxüdxheene, zasse man cıga alişşes əxəş deş. Zı man cıga alişşvee, man yizde ts'erriyne xhunaşşeykene uşaxaaşis hixharas deş. Zasse man cıga alişşes əxəş deşud, ğucad alişşvee yugda eyxhe.

⁷ Avaala İzrailil sa kar alişşu-massa huvuyne-mee, sa kar badal hı'iyne-mee, insanee g'elilin

g'ellin g'ayşu mansang'usqa qele ıxha. Man ədat, şı iş yəqqı'lqa gyuvxhunava eyhen ıxha.

⁸ Xınee Boazık'le eyhen:

– Ğucab alivşe.

Qiyğad mang'vee cune g'elilin g'ellin g'eşşe. ⁹ Boazee ağsaqqalaaşik'leyiy gırgıne cəmə'ətık'le eyhen:

– Şu g'iyna şahadar vobınbı, zı Elimelexıke, Kilyonıke, Maxlonuke axuyn gırgın Naomiyke ileşşen. ¹⁰ Qik'uyng'un do cune cigabışıl axvecenva, cune xınıbışde yı'q'neençe, cune şahareençe hımaykalcenva, Maxlon qik'u ayx-una cuna xhunaşşe, Moavğançena Rut zı zas hee'e. Şunab g'iyna şahadar vobınbı!

¹¹ Akkabışısqa sabıyne insanaaşeyiy ağsaqqalaaşe eyhen:

– Şı şahadar vob. Hasre Rəbbeeyiğne akkalqa qöona zəiyfar Raahileykiy Leayk akarna hee'ecen*. Manbışe Yaaq'ubus geeb uşaxar vuxu. Ğu Efratbışde yı'q'ne karnana ixhe, Bet-Lexemilid yiğın do ats'axxhecen. ¹² Hasre Rəbbeeyiğne mane mek'vne zəiyfee vas vuxasın uşaxar Peresna xızan xhinne qıvaats'ına hee'ecen. (Peres Tamarıs Yahudaykeniy ıxha.)

* **4:11** 4:11 Raahiliy Lea Yaaq'ubun xhunaşşer vuxha. Rəbbeeyiğne mang'us İzrailıya do giyxhe. Mane xhunaşşeeşe Yaaq'ubus dixbı vuxu. Manbışiked İzrailin millet g'adı. Yaaq'ubus Leayee Yahuda uxu. Yahudusur Tamaree Peres uxu. Peresike g'abıynbı Bet-Lexemne hiqiy-alla aaxva vuxha. Elimelexiy Boaz Peresne nasılınbı vuxha.

¹³ Boazee Rut hee'e, Rutuke mang'us xhunaşşe yeexhe. Boaz Rutuka g'alirxhumees mana vuxh-nee eexva. Rəbbes manbışis uşax hele. Rutee dix uxooxa.

¹⁴ Yadaaşe Naomiyk'le eyhe ıxha:

- Rəbbis şukur vuxhena, Mang'vee g'iyna vas, ğu gatt'iyxhan hee'esda neva huvu. Hasre mang'un do İzrailvolle ats'axxhecen!

¹⁵ Mang'vee ğu mek'v qee'es, q'əsvalee vaqa ilyakkas. Mana vas yighne dixile yugne, ğu yikkanne sossee uxuva.

¹⁶ Naomee uşax xhilibışeeqa alyaat'u, man iykar ha'a, mang'uqa ileeka yixha. ¹⁷ Maane hiqiy-allane yadaaşe eyhe ıxha:

- Naomiynemee dix ıxha.

Mang'un do Oved giyxhe. Mana Davud peyğambarne dekkına, Yesseyna dek ıxha.

¹⁸ İna Peresna nasıl vob:

Peresıke Xetsron g'arayle.

¹⁹ Xetsronıke Ram g'arayle.

Ramıke Amminadav g'arayle.

²⁰ Amminadavıke Naxşon g'arayle.

Naxşonıker Salmon g'arayle.

²¹ Salmonıker Boaz g'arayle.

Boazıker Oved g'arayle.

²² Ovedıker Yessey g'arayle.

Yesseyıker Davud peyğambar g'arayle.

Tsakhur
Portions of the Holy Bible in the Tsakhur language
of Azerbaijan

copyright © 2022 Pioneer Bible Translators

Language: Ts'əxna miz (Tsakhur)

Contributor: Institute for Bible Translation

<https://ibtrussia.org/en/media?id=TSK>

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2023-04-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 19 Apr 2023
6257bde4-455f-5247-95e7-0a89f1fdd1f1